

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.05052 Міжнародні економічні відносини
за освітньою програмою
«Міжнародна економіка»

на тему: **«МІЖНАРОДНА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ
ПІДПРИЄМСТВА ГАЛУЗІ МАШИНОБУДУВАННЯ (НА ПРИКЛАДІ
ПРАТ «ОДЕСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД»**

Виконавець:

студентка ФМЕ, гр. 43

Пендраківська Світлана Станіславівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., професор кафедри МЕН

Козак Юрій Георгійович

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сьогодні неможливо уявити діяльність машинобудівного підприємства без його виходу на міжнародний ринок. Кожна компанія прагне завоювати більшу частку ринку для збільшення прибутку та підвищення конкурентоспроможності. Успіх підприємств залежить від виходу на нові ринки збуту, не тільки місцеві, а й міжнародні. Будь-який бізнес має створювати міцні зовнішньоекономічні зв'язки та планувати свою діяльність для збільшення обсягів збуту та будувати довгострокові відносини з іншими країнами.

Досягнення високого рівня міжнародної конкурентоспроможності машинобудівних підприємств є одним з найважливіших завдань соціально-економічного розвитку країни. Успішне функціонування вітчизняних машинобудівних підприємств на зовнішніх ринках – це необхідна умова забезпечення економічної безпеки, підвищення рівня життя населення країни і успішної інтеграції України у світове економічне співтовариство.

Мета дослідження. На основі дослідження, аналізу та узагальнення особливостей формування міжнародної конкурентоспроможності ПрАТ «Одеський машинобудівний завод розробити пропозиції щодо її підвищення.

Завдання дослідження:

- визначити сутність та специфіку міжнародної конкуренто-спроможності підприємств галузі машинобудування ;
- з'ясувати фактори, що впливають на конкурентоспроможність підприємств галузі машинобудування;
- розглянути методи аналізу міжнародної конкурентоспроможності галузі машинобудування;
- охарактеризувати ПрАТ «Одеський машинобудівний завод» в якості суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності;
- проаналізувати фактори впливу на міжнародну конкуренто-спроможність ПрАТ «Одеський машинобудівний завод»;
- оцінити сучасний стану міжнародної конкурентоспроможності ПрАТ «Одеський машинобудівний завод»;
- провести обґрунтування конкурентної стратегії ПрАТ «Одеський машинобудівний завод»;
- розробити рекомендації щодо покращення міжнародної конкурентоспроможності ПрАТ «Одеський машинобудівний завод».

Об'єктом дослідження в роботі є процес забезпечення міжнародної конкурентоспроможності машинобудівного підприємства.

Предметом дослідження в роботі виступають теоретичні основи та практичні заходи в підвищенні міжнародна конкурентоспроможності ПрАТ «Одеський машинобудівний завод».

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та визначених завдань в роботі використана система загальнонаукових і спеціальних методів дослідження. Так, методи ключових понять, порівняння, групування, індукції, дедукції були використані під час дослідження

теоретико-методичних основ конкурентоспроможності підприємства галузі машинобудування. Економіко-аналітичний метод, методи вертикального та горизонтального аналізу, PEST-аналіз та SWOT-аналіз застосовані під час оцінки сучасного стану міжнародної конкурентоспроможності ПрАТ «Одеський машинобудівний завод». Системний підхід, наукова абстракція та узагальнення використані при обґрунтуванні шляхів підвищення міжнародної конкурентоспроможності ПрАТ «Одеський машинобудівний завод».

Інформаційною основою дослідження виступають закони та інші нормативно-правові документи, монографічна та наукова література, Інтернет-джерела, статистична інформація Державної служби статистики України та Міністерства економіки.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (48 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 95 сторінок. Основний зміст викладено на 89 сторінках. Робота містить 29 таблиць, 10 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи бакалавра опубліковано 2 статті:

1. Пендраківська С.С., Козак Ю.Г. Аналіз сучасного стану міжнародної конкурентоспроможності ПрАТ «Одеський машинобудівний завод»/С.С. Пендраківська, Ю. Г. Козак // Збірник наукових робіт «МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ, МАЙБУТНЄ», - 2020.
2. Пендраківська С.С., Чернишова Л.В. Аналіз фінансової стійкості (на прикладі ПрАТ «Одеський машинобудівний завод»)/ С.С. Пендраківська, Л.В Чернишова // Збірник науково-практичних статей. Одеський національний економічний університет. Факультет менеджменту, обліку та інформаційних технологій (кафедра економічного аналізу). Одеса: ПЦ «Белка». 2020. 413с.

У першому розділі **«ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ГАЛУЗІ МАШИНОБУДУВАННЯ»** розглянуто Сутність та специфіка міжнародної конкурентоспроможності підприємств галузі машинобудування, фактори, що впливають на конкурентоспроможність підприємств галузі машинобудування, методи аналізу міжнародної конкурентоспроможності галузі машинобудування.

У другому розділі **«АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРАТ «ОДЕСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД»»** проаналізовано загальну характеристику ПрАТ «Одеський машинобудівний завод» як суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності, фактори впливу на міжнародну конкурентоспроможність ПрАТ «Одеський машинобудівний завод», сучасний стан міжнародної конкурентоспроможності ПрАТ «Одеський машинобудівний завод».

У третьому розділі **«ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРАТ «ОДЕСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД»»** розглянуто обґрунтування конкурентної стратегії ПрАТ «Одеський машинобудівний завод» та рекомендації щодо

покращення міжнародної конкурентоспроможності ПрАТ «Одеський машинобудівний завод».

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження міжнародної конкурентоспроможності ПрАТ «Одеський машинобудівний завод» дозволяє зробити наступні висновки.

1. Міжнародна конкурентоспроможність підприємства - це здатність підприємства створювати та реалізовувати продукцію, цінові й нецінові якості якої більш привабливі, ніж в аналогічній продукції конкурентів на зовнішньому ринку.

2. На сьогодні відсутня єдина універсальна оцінка конкурентоспроможності підприємства. При цьому можливість використання закордонного досвіду досить обмежена, оскільки пропоновані методики необхідно адаптувати до умов України. Класичною є методика оцінка конкурентоспроможності підприємства шляхом аналізу його слабких і сильних сторін. Можливим є застосування методу «еталону», або графічного методу.

3. Разом з внутрішніми проблемами, підвищення конкурентоспроможності підприємств машинобудування України стримується низкою зовнішніх чинників: неконтрольованим зростанням цін на комплектуючі матеріали, енергоресурси тощо; високим рівнем державної заборгованості; відсталістю законодавчої та нормативної бази; відсутністю чітких національних пріоритетів розвитку машинобудівної галузі. Тому машинобудівні підприємства зараз обирають шлях спеціалізації на виготовленні певних видів обладнання.

4. ПрАТ «Одеський машинобудівний завод» - це одне з найстаріших машинобудівних підприємств південного регіону України, яке спеціалізується на виробництві гірничошахтного, гірничорудного та нафтопромислового обладнання, а також обладнання для залізничного і морського транспорту.

5. Підприємство активно здійснює експортну діяльність, ефективність якої має тенденцію до збільшення в 2017-2019 рр. На сьогодні в структурі реалізованої продукції 30 % приходить на ринки зарубіжних країн. Експортні операції підприємства здійснюються переважно з партнерами з країн СНД та Центральної Азії.

6. В процесі оцінки факторів впливу на міжнародну конкурентоспроможність ПрАТ «Одеський машинобудівний завод» було застосовано PEST та SWOT-аналіз. В ході PEST-аналізу були розглянуті політичні, економічні, природно-географічні та соціальні фактори, які впливають на міжнародну конкурентоспроможність підприємства. До найбільш важливих слід віднести зміну законодавства, зміну курсу валюти, економічну нестабільність, обмеженість природних ресурсів, погіршення демографічної ситуації. Результати застосування SWOT-аналізу дозволили зробити висновок, що ПрАТ «Одеський машинобудівний завод» має сили та можливості для укріплення своєї міжнародної конкурентоспроможності та підвищення ефективності господарської діяльності за рахунок росту,

диверсифікації та проникнення на зовнішній ринок.

7. В ході аналізу сучасного стану міжнародної конкурентоспроможності ПрАТ «Одеський машинобудівний завод» були порівняні економічні показники підприємства та його конкурентів, а також здійснено оцінку ефективності та конкурентних переваг. Проведений аналіз показав, що ПрАТ «Одеський машинобудівний завод» має високий інтегральний коефіцієнт конкурентоспроможності, але в 2019 році цей показник значно скорочується і стає нижчим, ніж у основного конкурента.

8. До конкурентних переваг ПрАТ «Одеський машинобудівний завод» слід віднести стабільний фінансовий стан та ефективність виробничої діяльності. Але за показниками ефективності організації збуту продукції та конкурентоспроможності продукції ПрАТ «Одеський машинобудівний завод» програє своїм конкурентам.

9. В 2019 році коефіцієнт конкурентоспроможності стрімко скоротився – з 11,69 до 10,87, тобто на 0,82 пункти. Перед цим він був майже стабільним – з 2017 року по 2018 рік зріс на 0,02 пункти. Стратегія конкурентоспроможності ПрАТ «Одеський машинобудівний завод» має бути направлена на переведення коефіцієнта конкурентоспроможності з такого, що стрімко спадає до помірно спадаючого, а в ідеалі до стабільного та помірно зростаючого.

10. Серед існуючих проблем можна виділити неоптимальну збутову мережу та недостатній рівень маркетингової діяльності, це приводить до того, що готова продукція залежується на складах і не реалізується, а це у свою чергу приводить до втрати прибутку та зниженню обіговості грошових коштів.

11. Для ПрАТ «Одеський машинобудівний завод» обґрунтована конкурентна стратегія «змін», сутність якої зводиться до пошуку та розробки нових заходів підвищення міжнародної конкурентоспроможності, які до цих пір підприємством не використовувалися. З набору функціональних стратегій підвищення міжнародної конкурентоспроможності ПрАТ «Одеський машинобудівний завод» найважливіше значення має такий її різновид, як комунікаційна стратегія, що пов'язана з формуванням іміджу як важливої складової міжнародної конкурентоспроможності. Стратегія формування іміджу підприємства повинна базуватися на наступному алгоритмі: розробка плану розвитку підприємства з урахуванням іміджевої складової; реалізація створеного плану; оцінка досягнутих результатів. Для формування сприятливого іміджу підприємству необхідно акцентувати увагу на двох складових: підвищити кадровий імідж та вдосконалити комунікаційний імідж. Підприємству слід звернути увагу на вдосконалення веб-сайту, оскільки він є важливим комунікаційним засобом, але фактично – малоінформативним. Також підприємству доцільно створити відповідні групи в соціальних мережах і постійно підтримувати та розвивати їх, розміщуючи інформацію про підприємство, про основні новини, про асортимент продукції тощо.

12. З метою покращення міжнародної конкурентоспроможності ПрАТ «Одеський машинобудівний завод» у своїй діяльності доцільно використовувати елементи стратегічного управління. Портфель стратегій

ПрАТ «Одеський машинобудівний завод» повинен складатися з таких стратегій, як: стратегія зниження витрат на випуск продукції; стратегія централізованої диверсифікації виробництва; стратегія маркетингу; стратегія управління якістю та конкурентоспроможністю продукції; стратегія синергізму; стратегія управління персоналом і трудовою мотивацією та стратегія зовнішньоекономічної діяльності. Використання цих стратегій дозволить поліпшити позиції ПрАТ «Одеський машинобудівний завод» на вітчизняному та світовому ринках машинобудівної продукції, а також дасть змогу сформувати конкурентні переваги за рахунок підвищення ефективності управління і чіткої визначеності цілей і напрямів діяльності, правильно розподілити наявні ресурси між сферами бізнесу підприємства, удосконалити діяльність всі підсистем підприємства і привести його конкурентний потенціал у відповідність з умовами, що склалися на міжнародному ринку машинобудування.

АНОТАЦІЯ

Пендраківська Світлана Станіславівна, «Міжнародна конкурентоспроможність підприємства галузі машинобудування (на прикладі ПрАТ «Одеський машинобудівний завод»»).

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 6.05052 «Міжнародні економічні відносини» за освітньою програмою «Міжнародна економіка», - Одеський національний економічний університет - м. Одеса, 2020 рік

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є міжнародна конкурентоспроможність ПрАТ «Одеський машинобудівний завод» та процес її підвищення.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти ефективності міжнародною конкурентоспроможності підприємства, визначається фактори, що впливають на міжнародну конкурентоспроможність та шляхи її підвищення.

Проаналізовано сучасний стан міжнародної конкурентоспроможності на ПрАТ «Одеський машинобудівний завод». Проведено PEST-аналіз та SWOT-аналіз. Визначено фактори, що впливають на міжнародну конкурентоспроможність ПрАТ «Одеський машинобудівний завод». Проаналізовано сучасний стан міжнародної конкурентоспроможності ПрАТ «Одеський машинобудівний завод»

Запропоновано шляхи підвищення міжнародної конкурентоспроможності ПрАТ «Одеський машинобудівний завод».

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, конкурентоспроможність, міжнародна конкурентоспроможність, підвищення міжнародної конкурентоспроможності, галузь машинобудування, фактори міжнародної конкурентоспроможності, ПрАТ «Одеський машинобудівний завод»

ANNOTATION

Pendrakivskaya Svitlana Stanislavovna, «International competitiveness of the enterprise of the branch of mechanical engineering (on the example of « Odessa machine-building plant »).

Qualifying work for a Bachelor's Degree in a specialty 6.05052 «International Economic Relations» under the International Economics Education Program, Odessa National University of Economics, - Odessa, 2020.

Bachelor's qualification work consists of three sections. The object of the research is the international competitiveness of "Odessa Machine Building Plant" and the process of its enhancement.

The theoretical aspects of the effectiveness of international competitiveness of the enterprise are considered in the paper, the factors influencing the international competitiveness and ways of its improvement are determined.

The current state of international competitiveness at "Odessa Machine Building Plant" is analyzed. PEST analysis and SWOT analysis were performed. The factors affecting the international competitiveness of "Odessa Machine Building Plant" are determined. The current state of international competitiveness of PJSC "Odessa Machine Building Plant" is analyzed

The ways of increasing the international competitiveness of "Odessa Machine Building Plant" are proposed.

Keywords: foreign economic activity, competitiveness, international competitiveness, enhancement of international competitiveness, machine building industry, factors of international competitiveness, "Odessa Machine Building Plant"